

פינטר – היהודי המקומי שטיפל ברכישת האוניות באיטליה עבור המוסד לעליה ב'

מאת: צבי בן-צור

רבות מספינות המעפילים והרכש נקנו באיטליה והניפו דגל איטלקי. החוק האיטלקי חייב בעלות של אזרח איטלקי באוניה מניפה דגל איטליה. בהתייחסה לעניין רכישת ספינות סיפרה עדה סרני, שעמדה בראש השלוחה של המוסד לעליה ב' באיטליה (לאחר שהחליפה בתפקיד את יהודה ארזי) כי: "רישום אניותינו ע"ש "בעלים" איטלקיים היה בעיה קשה... נראה שמצאתי לכך פתרון פשוט וקל... הטלתי על כל חלוץ [בעל אזרחות איטלקית], שמלאו לו 21 שנה, להיות "בעל ספינה" והבחורים נענו לכך"¹ (לימים התברר שרישום זה גרם למדינת-ישראל צרות צרורות, משום שממשלת איטליה תבעה מהחלוצים - שעלו בינתיים ארצה - ומבני משפחותיהם באיטליה, מסים על הספינות, שחלקן עגנו למעצבה ב"צי הצללים" בנמל חיפה).

בנוסף לבעיית הבעלות של אזרח איטלקי היה גם הצורך לטפל בהעברת הבעלות, וזאת עשה עבור המוסד לעליה ב'/מערכת הרכש, כמעט באופן בלעדי, איש עסקים יהודי איטלקי מקומי בשם פינטר, שהיה ציוני נלהב. המסמך המצורף² (באיטלקית; מקור לא ידוע), שכותרתו "רשימת אוניות שהסיעו פליטים יהודים לארץ ישראל", מציג את פינטר בתור העו"ד (Porcuratore) שטיפל כמעט בלעדית בהעברת הבעלות של ספינות איטלקיות ל"בעלים" אנשי הקש של המוסד לעליה ב' (Proprietario). המסמך מזהה את הספינות הן בשמן הרשמי (I nome) והן בשמן המבצעי בשירות המוסד/מערכת הרכש (II nome). גם אם המסמך לא מדייק בפרט זה או אחר, שמו של פינטר בהקשר לרכישת הספינות באיטליה צץ ועולה גם במקורות אחרים, כך שהתמונה העולה מהמסמך לגבי תרומתו הרבה לתהליך רכישת ספינות המוסד אינה מוטלת בספק.

בספר זיכרונותיה 'ספינות ללא דגל' מזכירה עדה סרני את פינטר גם בהקשר לתביעה שהוגשה ע"י "בעל" הספינה Rondine, היא ספינת המעפילים 'אנצו סרני', נגד הצי המלכותי הבריטי בגין תפיסת האונייה מחוץ לגבולות המים הטריטוריאליים של הארץ (עדה מציינת את פינטר כ"בעל" הספינה, אך יתכן מאד והוא פעל כנציג ה"בעלים" בתביעה). כידוע, המוסד לעליה ב' זכה בתביעה, הספינה שהוחרמה שוחררה, אם כי לאחר חודשים רבים, והספיקה לבצע הפלגת מעפילים נוספת תחת השם 'בונים ולוחמים'.

עדה סרני, "ספינות ללא דגל"¹

² הרשימה התקבלה מישראל דה שביט, שלעדותו "בעלי" הספינות אנשי הקש של המוסד היו חבריו בהכשרת תל-ברושים שפעלה אחרי מלה"ע באזור העיירה צ'בולי במחוז טוסקנה, איטליה (הם כולם הצטרפו לקיבוץ רוחמה לאחר עלייתם לארץ).

ELENCO DELLE NAVI CHE PORTARONO I PROFUGHI EBREI IN EREZ ISRAEL				
I nome	II nome	Proprietario	Procuratore	Periodo di lavoro
Endertà	Hana Szenes	Morburgo		I '46/23 III '46
Noris	Windgate	Kenda	Pinter	VI '46/14 VIII '46
Sansisino	Havgimmel	Eppinger	Pinter	
Guardacoste	Wegewood			28 XII '45/ '49
Rondine I	Enzo Sereni	Sotrama	Pinter	
Rondine II	Bonim Belohanim	Sotrama	Pinter	
Fede I	Eliyahu Golomb	Dacrò		II '46/2 IX '46
Fede II	Arba Hazujot	Pinter		26 III '46/3 IV '50
Fenicia I	Dov Hoz	Bonino		
Fenicia II	Braha Fold	Bonino		V '46/15 VIII '46
Avanti	Katrie Jafe	Da Bove		10 VIII '46/22 IX '47
Ariella	Palmach	Viterbo	Pinter	X '46/18 IV '49
S. Marco		Navarra	Pinter	X '46/ VIII '49
S. Pietro		Navarra	Pinter	16 II '46/ 15 XI '47
Albertina	Aliyah	Navarra	Pinter	
Bruna	Lohmè Azif	Kenda		
Tradewind	Hatikwà			
Vittoria		Cantoni V.		
MzI M. Parma	Afalpihem	Socarna	Pinter	11 X '46/27 IX '47
MzII Prato		Socarna	Pinter	11 X '46
Giampaolo	Shaar Yishuv	Socarna	Pinter	'47/ 24 III '49
Orietta	Lohmè Haitact	Socarna	Pinter	13 III '47/24 V '47
Susanna	Sh. ai Lozinski	Star	Pinter	14 XII '46/ III '47
Albatros		Star	Pinter	4 XII '46
Raffaellucra	Kadima	Forti	Pinter	14 VI '47/16 XI '47
Ambrosiana	Jerushalaim Han.	Forti	Pinter	'47/ 11 II '48
Archimede	Umat Mulchadot	Ravà	Pinter	9 XII '47/ III '48
Pan Crescent		B. Paquebot	Monta	
Pres. Warfield	Exodus			
Pan York		B. Paquebot	Monta	
Esmeralda	Jechiam	Forti	Pinter	10 II '48/ '50
Fabio	Hamored	Forti	Pinter	5 V '48/ 24 V '51
Giordana	L. Tafhidunu	Melauro	Pinter	VII '48/20 IX '50
S Starita		Melauro	Pinter	I '48/ II '48
Sette Fratelli	Lekomonijot	Melauro	Pinter	6 XI '47/16 X '48
Vivara	Tirà Zwi	Melauro	Pinter	24 II '48/14 V '48
Orchidea	Narkis	Melauro	Pinter	5 V '48
T. Cristina	Havazelet	Melauro	Pinter	
Resurrexit	Daniela	I M I	Pinter	
S. Chiara	Borea	Rossi		
S. Michele	Mishunav I.	Rossi		
Nora		Diena	Pinter	18 III '48
Soio		Diena	Pinter	
Senio (Maestrato)		Diena	Pinter	
Marie Annik	Myriam	Minerbi	Pinter	
S. Antonio II	Nirit			
Montechiaro	Haar	Baquis	Pinter	12 '47/22 VI '51
Attiamuri		J T J	Assarelli	
Civitavecchia		Baquis	Pinter	
Aquila		Cocchini		8 VI '48
Prima		Sotrama		